

“Jeg er klar til at få styr på mit liv

Jannik Heuser Petersen har levet på kontanthjælp i mange år på grund af et stofmisbrug. Nu skal et aktiveringstilbud i Ishøj Kommune rykke ham nærmere en uddannelse.

En nat for fire år siden vågnede Jannik Heuser Petersen op i midterribatten på Køge Bugt-motorvejen. Han sad lænet op ad autoværnet og vidste ikke, hvor han var.

Det havde været en aften med store mængder kokain og amfetamin. Jannik Heuser Petersen anede ikke, hvordan han var endt på motorvejen, men han vidste, at hans misbrug havde taget overhånd.

»Jeg havde det, som om hele verden var ved at falde sammen omkring mig«, siger han.

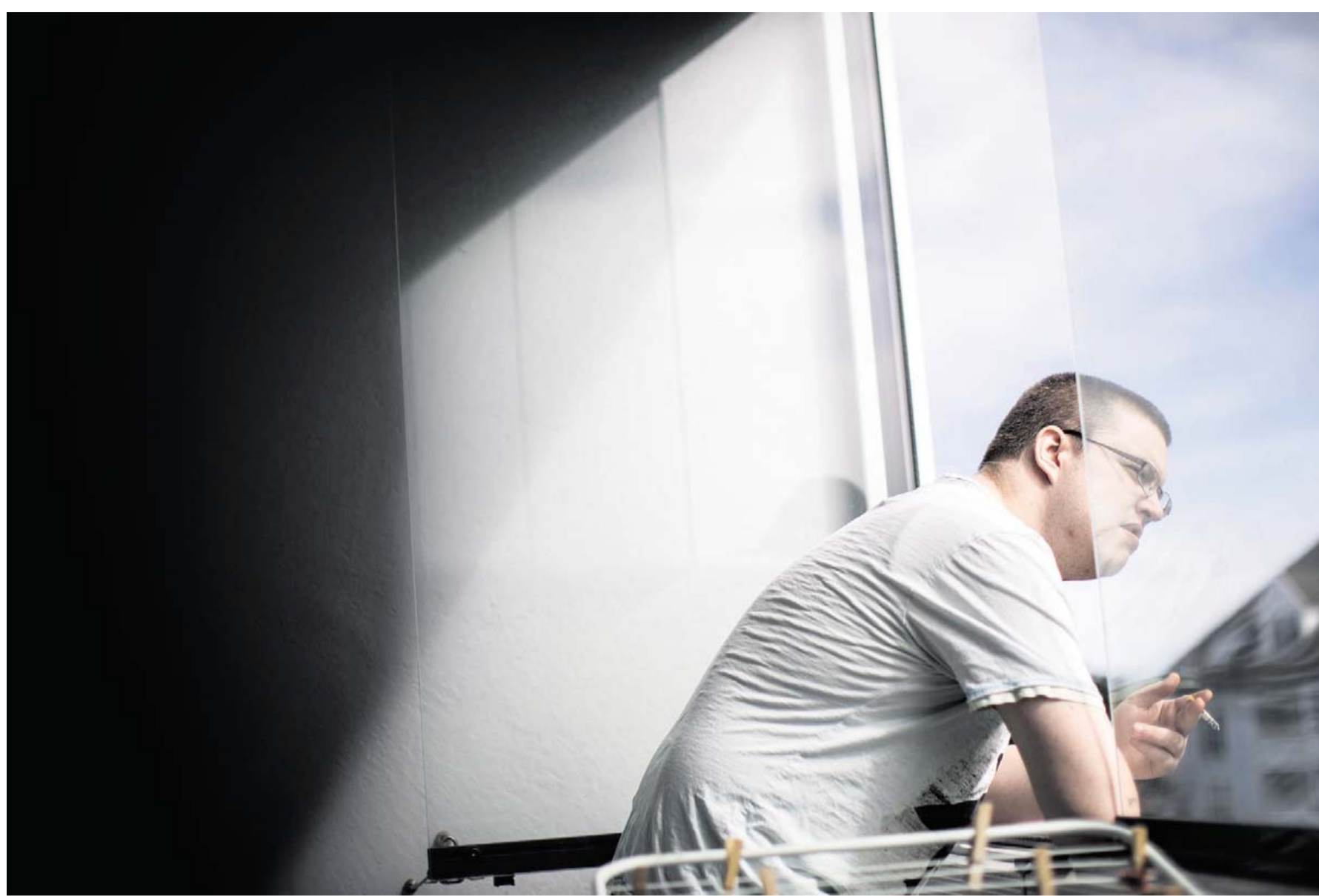
Jannik Heuser Petersen er i dag 28 år gammel og en af de 30.000 kontanthjælpsmodtagere i den såkaldte matchgruppe 3, som indtil nu har været erklæret »ikke-arbejdsmarkedsparate«.

Efter episoden på motorvejen ringede Jannik Heuser Petersen til sine forældre og bad om at blive indlagt på psykiatrisk hospital. Her tilbragte han tre uger, lagde sit misbrug af amfetamin og kokain bag sig – et misbrug, der var startet otte år tidligere, da han som 18-årig blev tilbudt at ryge sin første joint af en vens mor til en fest. Stofmisbruget fik Jannik Heuser Petersen til at droppe ud af htx efter første år, og de sidste ti år har han zigzagget ind og ud af kontanthjælpsystemet mellem småjobs, tre måneders værnepligt og yderligere to forsøg på at gennemføre en ungdomsuddannelse.

I lange perioder har han modtaget sin kontanthjælp, uden nogen stillede krav til, at han skulle søge arbejde eller deltage i indsatser, der skulle få ham i uddannelse eller job. Men efter kontanthjælpsreformen er trådt i kraft, skal Jannik Heuser Petersen nu have aktive tilbud i stedet for passivt at modtage sin kontanthjælp.

Derfor møder han onsdag, torsdag og fredag i Ishøj Kommunes nystartede tilbud, Ung på Vej, som har til formål at hjælpe aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere mellem 18 og 29 år med målrettede tilbud, der kan rykke dem nærmere en uddannelse eller et arbejde.

De unge lærer blandt andet, hvordan de håndterer deres økonomi, laver sund mad og bliver bedre til at stå op om morgenen, og i studiecafeen får de information om uddannelse. Jannik Heuser Petersen skal være i projektet i et halvt år. Han kommer for at have samfundsfag, styrketræning og tale med personalet om vald, der er sket i samfundet de sidste mange år. Han føler sig motiveret af projektet.

FREMIDSUDSIGT. Jannik Heuser Petersen er rykket et skridt nærmere sit mål om at skifte kontanthjælp ud med en HF, efter han er begyndt i Ishøj Kommunes projekt Ung på Vej. Foto: Peter Klint

»Det giver mig noget at stå op til om morgenen, og styrketræningen giver mig en følelse af, at jeg har ydet noget i dag. Det er en følelse, jeg ikke har haft i mange år«, siger han.

Stemmer ville slå ham ihjel

Da Jannik Heuser Petersen som 18-årig droppede ud af htx og kom på kontanthjælp, skulle han i starten møde hos kommunen hver dag og skrive jobsøgninger. Men som årene gik, mærkede han, at der blev stillet færre og færre krav til ham.

Da han i 2010 blev udskrevet fra psykiatrisk hospital og vendte stoffri tilbage til sin lejlighed i Ishøj, begyndte han at høre stemmer og udviklede en paranoia så omfattende, at han ikke var i stand til at forlade sin lejlighed.

»En dag hører jeg nogen stå uden for min dør til lejligheden. De siger, at de vil slå mig ihjel. Så jeg tager alle knivene fra køkkenet og lægger mig på sofaen i to timer og venter på, at de kommer ind. Indtil jeg rejser mig og konstaterer, at der ik-

ke står nogen udenfor«, siger Jannik Heuser Petersen.

Han isolerede sig bag sin computer med høretelefoner på, så han ikke kunne høre stemmerne. Han fik ordineret antidepressiv og antipsykotisk medicin, som dæmpede symptomerne, men medicinen virkede ikke tilstrækkeligt.

Efter »rigtig mange samtaler med jobcentret« vurderede kommunen, at Jannik Heuser Petersen ikke var i stand til at deltage i en »aktiv beskæftigelsesrettet indsats«. Derfor har han de sidste fire år passivt modtaget sin kontanthjælp og haft 700 kroner om måneden til sig selv, når alle udgifter er betalt.

Han fik tilknyttet en kommunal hjemmevejleder, som besøgte ham en gang om ugen og fik ham ud af lejligheden. Hjemmevejlederen sørgede også for, at han fik justeret sin medicin, som nu er begyndt at virke. Det har gjort ham i stand til at møde op i projekt Ung på Vej og gjort ham mere optimistisk på fremtiden.

»Jeg har ikke haft nogen at snakke med de sidste to år. Nu har jeg nogen, der udfordrer mig«, siger han.

Jannik Heuser Petersen drømmer om at uddanne sig til spildesigner, da hans computer har »holdt ham i live« de sidste

to år. Uddannelsen kræver, at han først og fremmest tager en hf.

»Jeg håber, at jeg kan starte til sommer, men jeg ved ikke, om jeg er klar. Jeg er bange for, at jeg knækker halsen på det, hvis jeg starter for tidligt. Jeg kan ikke klare flere nederlag. Dem har jeg haft nok af i mit liv. Hvis jeg skal gennemføre en uddannelse, har jeg først og fremmest brug for en, der sørger for, at jeg kommer af sted hver morgen«, siger han.

Selv om Jannik Heuser Petersen føler, at projekt Ung på Vej motiverer ham, så er han ikke sikker på, at en aktiv indsats havde været løsningen for ham i de to år, han sad i sin lejlighed og troede, at nogen ville slå ham ihjel: »Det kræver meget, når man er syg, at skulle tale med andre mennesker og have folk omkring sig. Jeg tror ikke, det havde hjulpet mig, hvis nogen forlangte, at jeg mødte op tre gange om ugen. Jeg er bange for, at det bare havde givet mig endnu et nederlag.

Men det virker til, at kravet om aktive tilbud alligevel har været en succes for dig? »Ja, men alle kontanthjælpsmodtagere er ikke mig. Jeg er sikker på, at der er mange med større problemer end mig, som ikke kan overskue at møde tre gange om ugen for at få kontanthjælp«, siger han.

kristine.dam@pol.dk

Minister: Vi retter op på års svigt

Beskæftigelsesminister Mette Frederiksen (S) tror på »jobåbninger« også for de svageste.

FLEMMING CHRISTIANSEN

Hidtil har regeringens kontanthjælpsreform mest vakt opsigt, fordi unge med personlige ressourcer får halveret deres månedlige offentlige ydelse og tvinges i uddannelse. Eller fordi der bliver forsørgelseskrav for par på kontanthjælp. Men beskæftigelsesminister Mette Frederiksen (S) mener, at en af de vigtigste dele af reformen er indsatsen for de mest udsatte, som en rapport fra konsulentfirmaet Rambøll beskriver i en ny rapport.

»Rapporten viser, at det var så forkert at have en bestemmelse om, at mennesker skulle kunne være »midlertidigt passive«. At sige, at der er mennesker, man ikke kan gøre noget for, er noget af det socialpolitiske mest oversete, som vi nu gør op med. Alle kan have gavn af en socialfaglig indsats, der skal være omsorgsfuld og nænsom, men som ikke opgiver individet.

Men hvad kan man gøre for mennesker, der p.t. hverken kan arbejde eller gå i skole?

»For mange kan det godt bare handle om noget med sundhed og det sociale. Og det skal ofte foregå over lang tid, for det er mange års politisk forsømmelse, vi skal rette op på.

Rapporten siger, at 42 procent af de ikke-arbejdsmarkedsparate kan få en 'klar' indsatsplan – er det ikke ret få?

»Det synes jeg ikke, selv om der er potentiale til at få det tal yderligere op. Men jeg hæfter mig også ved, at de fleste ønsker et arbejde. Og det er vel og mærke en gruppe, der oftest mødes med en forventning om, at de aldrig får job.

Hvorfor bruge så mange ressourcer på en gruppe, som arbejdsmarkedet alligevel ikke har plads til?

»Jeg støder ofte på mennesker, der har været meget langt væk fra arbejdsmarkedet, og som alligevel kan blive en helt almindelig kollega. Det kan være mennesker med en udviklingshæmning, der pludselig står i en Irmabugt efter at være gemt væk på et beskyttet værksted i 30 år. Der kommer hele tiden jobåbninger – også til mennesker, der ikke kan arbejde 100 procent.

flemming.christiansen@pol.dk

Teamwork: Ny mulighed åbner sig, når svage ledige mødes med lægen, sagsbehandleren og misbrugskonsulenten

Undersøgelse af indsatsen for de svageste på kontanthjælp viser både gevinster og faldgruber. Det kan være et lærestykke for kommende reform.

FLEMMING CHRISTIANSEN

Rundbordsnak om en kontanthjælpsmodtager fungerer. Så længe den altså ikke gør sagsbehandlingen tung og træget.

Det er konklusionen i en evaluering, som konsulentfirmaet Rambøll har lavet af en særindsats i 2012 og 2013 for de bageste i kontanthjælpskøen.

Deres sager blev i kampagnen »Brug for Alle« genvurderet af tværfaglige teams bestående af de fagpersoner, der til daglig har med personens sag at gøre – sagsbehandler, jobkonsulent, praktiserende læge, psykiater, misbrugskonsulent, psykolog og andre – og evalueringen viser, at de fleste af de ledige gav udtryk for et ønske om at komme i arbejde, selv om de måske i årevis ikke havde haft et.

For fire ud af ti var det også realistisk at skrive en ensidigt forpligtende indsatsplan om enten at deltage i aktiviteter, der kan lede frem til job som for eksempel virksomhedspraktik, eller i uddannelse.

De tværfaglige teams er en ny arbejds metode, som i nogle kommuner bruges i kontanthjælpsreformens nye indsats for udsatte, som netop er gået i gang, og i endnu højere grad i førtidspensionsreformen, hvor færre skal pensioneres og flere rehabiliteres.

Chefkonsulent vil styrke indsats

Den nye rapport vil derfor også blive læst af regeringens Carsten Koch-udvalg, som med den tidligere socialdemokratiske skatteminister af samme navn ved bordenden i går gik i gang med at »gentænke indsatsen« for de mest udsatte forud for den kommende beskæftigelsesreform.

»Og det er der virkelig også brug for«, fastslår den tidligere formand for Socialrådgiverforeningen Bettina Post, der nu er chefkonsulent på professionshøjskolen Metropol. Hun erkender, at det kan diskuteres, om det overhovedet er umagen værd at lave en beskæftigelsesindsats for mennesker, som er så langt fra arbejdsmarkedet.

»Men du kan jo i den nye rapport se, at de fleste af dem stadig håber og tror på et job en dag, og at der kan nås resultater alene ved at grave sig ned i deres sager. Så skal vi da også gøre noget«, siger Bettina Post.

Hun fastslår, at den hidtidige indsats for de udsatte har været for fragmenteret, og går varmt ind for de nye tværfaglige teams, som hun selv har hvisket beskæftigelsesminister Mette Frederiksen (S) i

Passive kontanthjælpsmodtagere blev vurderet igen

30.000 af de svageste kontanthjælpsmodtagere blev indkaldt til et tværfagligt team. 17.449 kom til mødet – resten var forhindret p.g.a. fraflytning, sygdom, barsel, fængsling, pensionering eller dødsfald.

26 procent fik indsatsplaner med "et klart beskæftigelsesmål".

16 procent fik indsatsplaner med "et klart uddannelsesmål".

76 procent under 30 år ønskede at komme i job.

45 procent over 30 år ønskede at komme i job.

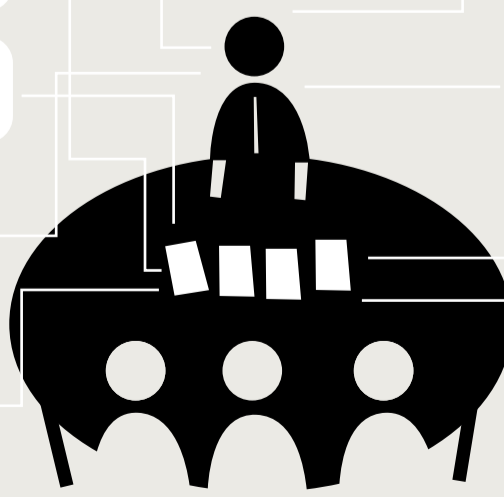
15 procent var misbrugere.

49 procent oplevede, at de selv havde indflydelse på planen.

68 procent fik kun "diffuse" indsatsplaner – eller slet ingen.

163 procent af sagerne var der psykiske barrierer.

42 procent havde fysiske helbredsproblemer.

Kilde: Rambøll og Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering: »Brug for Alle« Grafik: Mads Pedersen 14120

øret om. Men Bettina Post ser også faldgruber i store møder med en masse involverede om hver ledig.

»Vi skal passe på, at indsatsen ikke drukner i for mange mennesker. Jeg har

hørt om en kontanthjælpsmodtager, der havde ikke færre end syv koordinerende sagsbehandlere«, fortæller hun. Bettina Post fastslår, at det kan lykkes at få de udsatte hjulpet videre, »men det handler om

at have tid til dem og om være reelt interesseret i den enkelte person.

Derfor skal en personlig sagsbehandler fortsat være i centrum. Der må ikke blive for mange nye led med mentorer og te-

ams mellem ledig og sagsbehandler.

Rambøll-rapporten fastslår, at selv om de tværfaglige teams kan skruer relevante planer for den ledige sammen, så sker det ofte, at teamet anbefaler indsatser, der efterfølgende viser sig at være økonomisk urealistiske. Eller også bliver teamets gode ideer ikke fulgt op på grund af lang sagsbehandlingstid.

Socialrådgivere advarer

Den nuværende formand for Socialrådgiverforeningen, Majbrit Berlau, slår til lyd for, at de tværfaglige teams skal have kompetence til at beslutte og bevilge penge for at få den lediges plan ført ud i livet.

»Ellers risikerer man, at den grundige proces med en indsatsplan går i stå. Det er både spild af ressourcer og med til at skabe et tillidsproblem mellem borgere og system«, siger Majbrit Berlau.

Formanden for socialcheferne, Ole Pass, der er socialchef i Rodovre, erkender, at der er tale om tunge processer. For de store teams skal gennem et grundigt forarbejde inden mødet med den ledige, og de har store sagsmængder på bordet, »så fotokopimaskinerne gløder«.

»Men når de endelig sidder sammen, kan de forskellige fagligheder frugtbar krydse hinanden – i dialog med borgeren, der skal inddrages. Måske kan den samlede indsats virke langsommelig og skræmmende. Men forhåbentlig en dag kommer ketchup-effekten.

flemming.christiansen@pol.dk